

ZVRSTI SLOVENSKEGA JEZIKA

□□□□□□□□:

* KNJIŽNI JEZIK:

- KNJIŽNI ZBORNI (šolski pouk, radijsko in televizijsko poročanje..)
- KNJIŽNI POGOVORNI (okrogle mize na radiu in tv, sestanki...)

* NEKNJIŽNI JEZIK:

- POKRAJINSKO POGOVORNI
- NAREČJA
- INTERESNE GOVORICE (sleng žargon, árgo/latovščina)

□□□□□□□□□□:

* UMETNOSTNI JEZIK:

- POEZIJA
- PROZA
- DRAMATIKA

* NEUMETNOSTNI JEZIK:

- PRAKTIČNO SPORAZUMEVALNI (recepti)
- PUBLICISTIČNI (časopisne novice)
- STROKOVNI: - praktično strokovni, poljudnoznanstveni,

znanstveni

GLASOVI SLOVENSKEGA KNJIŽNEGA JEZIKA

soglasniki

ZVOČNIKI: **m n r l v j**

zapomni si

Mlinarjev

NEZVOČNIKI:

Zveneči: **b d g dž z ž** zapomni si **Bedi že zgodaj**

Nezveneči: **p t k c č f s š h** zapomni se **Ta suhi škafec pušča**

BESEDOSLOVJE

Poméni besed

ENOPOMENSKE BESEDE: imajo en sam pomen
(glagol, sonet, prosti pad...)

VECPOMENSKE BESEDE: → osnovni pomen: **buča** na njivi
moja **glava**

→ preneseni pomen: **buča** me boli,
buča vina, **glava** čebule, **glava**

prošnje..

Vrste besed

STILNO NEZAZNAMOVANE: *znane vsem uporabnikom jezika (glava, žena)*

STILNO ZAZNAMOVANE: *ne uporabljamo jih*

kadarkoli in kjerkoli; to so:

- ljubkovalne (glavica, atek); -slabšalne (buča, čvekač);
- žargonske (cvek); - šaljive (fris, familija)
- narečne (vekati, čompe); -starinske (duri, gosli); -nove (števka)

Odnosi med besedami

BESEDNA DRUŽINA: *besede z istim korenem*
pek, pekarna, peč, pečica, pečenka,

SOPOMENKE/ SINONIMI: goban-jurček
neprestano -stalno

PROTIPOMENKE/ANTONIMI: svetloba - tema
mlad - star

NADPOMENKE/HIPERNIMI: vezniške besede -
in, ter, ki, ali

ENAKOZVOČNICE/HOMONIMI: Urezal se je v

prst,

Krompirja se je držala prst

STAVČNI ČLENI

o **POVEDEK**

KAJ SE DOGAJA (brat je prišel domov)

o **OSEBEK**

KDO/KAJ + povedek (brat je prišel domov)

o **PREDMET**

I kdo/kaj
R koga/česa

P.d.: s pril.(L,D) Prireditev je bila je bila v najlepšem__mestu Slovenije
s prisl. dopolnilnim. Jutri zvečer bo snežilo.

PRIREDJE vrste

DVO - ALI VEČDELNA PRIREDJA: **vejic ni** (razen posebnosti)

VEZALNO

IN, TER, PA Sokol je letel **in** letel **ter** ujel fazana

STOPNJEVALNO

NE - NE; NITI - NITI; NE SAMO - AMPAK TUDI; TAKO - KAKOR TUDI;

Tone **niti** ne pozdravlja **niti** ne odzdravlja.

LOČNO

ALI; ALI - ALI; ALI PA

Ali bova šla drsat **ali** bova igrala šah.

SAMO DVODELNA PRIREDJA: **vejice obvezne**

POSLEDIČNO/
SKLEPALNO

ZATO; TOREJ; ZATOREJ; TAKO; PA
Deževalo je, **zato** smo morali voziti počasi.

POJASNJEVALNO

TO JE; TO SE PRAVI; IN SICER; IN TO

Irena je prišla domov pozno, **to je** ob enajstih.

VZROČNO

ZAKAJ; KAJTI; NAMREČ; SAJ; SICER
Pohiti, **zakaj** noč se dela.

PROTIVNO

A, PA, VNDAR, TODA, AMPAK, TEMVEČ,

MARVEČ, SAMO, LE
Pregovarjali smo ga, **a** ni popustil.

PODREDJE vrste odvisnikov

OSEBKOV: Kdo? Kaj?

Vež.b.: DA, ALI, ČE, KDO, KAJ, KDOR, KAR

Bolnik potrebuje zdravilo

os.

Veseli me, da si se oglašil.

os.odv.

Kdor je bolan, potrebuje zdravilo

os.odv.

PREDMETNI: Koga/Česa? Komu/Čemu? Koga/Kaj? O kom/Čem?

S kom/Čim

Vež.b. DA, ALI, ČE, NAJ, KAKO, KDO

Obljubil mi je pomoč.

pred.

Prosil me je, naj ostanem

pred.odv.

Obljubil je, da mi bo pomagal.

pred.odv.

PRILASTKOV: Kakšen? kateri?

Vež.b. KI, KATERI

Ptica pevka je koristna.

pril.

Ptica, ki poje, je koristna.

pril.odv.

PRISLOVNI:

NAČINOVNI

Kako?

NAMERNI

S katerim namenom?

Čemu?

KRAJEVNI

Kje? Kam? Kod?

Vež.b. KJER, KAMOR,

KODER

Vež.b. DA, DA BI

POGOJNI

S/ Pod katerim

Pogojem?

V katerem primeru?

vež.b. ČE, AKO, KO, DA

ČASOVNI

Kdaj?

Vež.b. KER

VZROČNI

Zakaj?

Vež.b. KER

DOPUSTNI

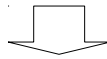
Kljub čemu?

Vež.b. ČEPRAV, ČETUDI, DASIRAVNO,

DASI

BESEDNE VRSTE

SAMOSTALNIŠKA BESEDA

Samostalniki: fant

Samostalniški zaimki: on

Posamezne pridevniške besede: centralna
KDO?, KAJ?, KOGA?, ČESA?

PRIDEVNIŠKA BESEDA

Pridevniki: pridni (fantje)

Pridevniški zaimki: moji (fantje)

Števniki: trije (fantje)

KAKŠEN?, KATERI?, ČIGAV?, KOLIKO?

GLAGOL

Brati - berem

KAJ DELA? KAJ SE Z NJIM DOGAJA?

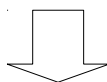
PRISLOV

KJE? Krajevni	Učenec piše doma/
KDAJ? Časovni	poleti/
KAKO? Načinovni	lepo/
ZAKAJ? Vzročni	nalašč/

POVEDKOVNIK

Stoji ob glagolih nepopolnega pomena

Nam je **prav.** Nam je **všeč.**

MEDMET

- izražanje sporočevalčevega doživljanja stvarnosti (čustvovanja)
- samostojni stavek ali postavek

AH! HOV HOV!

ČLENEK

- izražanje sporočevalčevega vrednotenja stvarnosti

(ČLELO,

ŽE, ŠE, RES, SAMO)

- strnjevanje besedila, nadomeščanje več besed

Imam **samo** eno jabolko.

VEZNIK

- izražanje razmerja med enakovrednimi besedami /bes. Zvezami in stavki ter neenakovrednimi stavki.

Spremljam mater **in** hčer. Veseli me, **da** si priden.

PREDLOG

- izražanje razmerja med neenakovrednimi besedami/bes.zvezami.

na

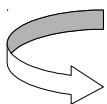
ob

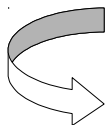
pri

pod

SAMOSTALNIŠKA BESEDA

VLOGA V STAVKU: osebek: Deček je majhen
predmet: Gledam fanta
prisl.dol.: Klopca je pod lipo
pov.dol.: ta drevo je gaber
pril.: Govoril je o pesniku Prešernu

VRSTE: SAMOSTALNIKI
Jože je prišel

lastna imena

občna imena

osebna - Marko
zemljepisna -Kranj
stvarna - Delo
števna - časopis

neštevna

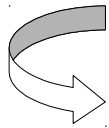
skupna - drevo, grmovje
snovna - mleko, kruh
pojmovna - bolezen, dobrota

SAMOSTLANIŠKI ZAIMKI

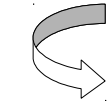
On je prišel

POSAMOSTALJENE PRID.BESEDE

Suhi je prišel. Ta je prišel

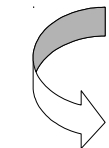
SPOL: - **moški** (dober-~~o~~) mož
 - **ženski** (dobra) žena
 - **srednji** (dobro) kolo

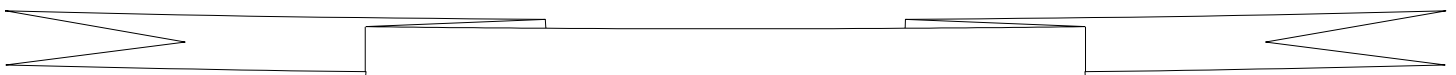
ŠTEVILO: troštevilski | ednina
 dvojina
 množina
 enoštevilski množinski (imajo samo množino)
 možgani, hlače, jasli, vrata
 edninski | skupna imena
 snovna imena
 (imajo samo ednino) | pojmovna imena

SKLON: Imenovalnik - KDO/KAJ
 Rodilnik - KOGA/ČESA
 Dajalnik - KOMU/ČEMU
 Tožilnik - KOGA/KAJ
 Mestnik - S KOM/ S ČIM
 Orodnik - O KOM/O ČEM

SKLANJATVE: ženske
 moške
 srednje

VRSTE SAM. ZAIMKOV

VRSTE	OSEBNI	SKLONSKE OBLIKE
EDNINA	JAZ	Mene je videl, njega
ne	TI	
	ON, ONA, -O	naslonska
DVOJINA	MIDVA, MEDVE/MIDVE VIDVA, VEDVE/VIDVE	Videl me je
	ONADVA, ONEDVE/ONIDVE	navezna
MNOŽINA	MI, ME	Name se lahko
zaneseš	VI, VE	

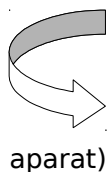
VRSTE

NEOSEBNI

SPOL

KDO,KAJ 1.vprašalni	2. oziralni KDOR, KAR	KDO - m.spol (za osebe) KAJ - s. spol (za neosebe)
3. oziralni, poljubnostni KDOR KOLI, KAR KOLI)	4. nedoločni NEKDO, NEKAJ	
KDO, KAJ 5. poljubnostni	6. nikalni NIHČE, NIČ	
MARSIKDO 7.mnogostni	8. celostni VSAKDO, VSE	

PRIDEVNIŠKA BESEDA

1. PRIDEVNIKI

VRSTEEE

KAKOVOSTNI: kakšen, kolikšen (**nov**)

VRSTNI: kateri (**fotografski** aparat)
SVOJILNI: čigav (**stričev** aparat)

2. ŠTEVNIKI

1. GLAVNI koliko? eden, ena, dva, dve
2. VRSTILNI kateri? prvi, drugi
3. LOČILNI vrstni KOLIKER? dvojca, troja (očala)

Količinski KOLIKO? dvoje, troje (očal)

4. MNOŽILNI kolikeren? enojen, dvojen
5. NEDOLOČNI koliko? Dosti, mnogo več, veliko, malo

GLAGOL

POMEN

Dejanje -pišem	Obstajanje - živim
Stanje - sedim	Zaznavanje - gledam
Dogajanje - sneži	Razmerje do
Spreminjanje - gnije	dejanja - moram iti

OSEBA

- 1. oseba:** čakam
- 2. oseba:** čakaš
- 3. oseba:** čaka

ŠTEVILO

ednina: čakam
dvojina: čakava
množina: čakamo

ČAS

sedanjik: čakam
preteklik: sem čakal
prihodnjik: bom čakal
predpreteklik: sem bil čakal

PREHODNOST

Prehodni: Pišem pismo
Neprehodni: Sneži. Grmi

GL. NAKLON

Povedni: čakam
Velelni: čakaj
Pogojni: bi čakal

GL. VID

Dovršni: skočim (**trajanje omejeno**)
Nedovršni: Skačem (**trajanje neomejeno**)

GL. NAČIN

Tvornik/ aktiv: Brat bere knjigo
Trpnik / pasiv: Knjiga je brana
vršilec dejanja
cilj.gl.dejan.

PREDLOGI

k/h

- **h** stoji samo pred besedami, ki se začnejo z **k** ali **g**

s/z

iz/ z

- kadar gremo **v** mesto, gremo **iz** mesta
- kadar gremo **na** morje, gremo **z** morja

